

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/199/2022
Identifikačné číslo spisu: 5115205457
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:5115205457.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M.J. G., Ž., G. XXXX/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, Žilina, Veľká okružná 17, proti žalovanému V. H., Ž., G.. N.. Y. XXX/X, zastúpenému advokátom Mgr. PaedDr. Antonom Kušnírom, Žilina, Jána Reka 13, o vydanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 6C/106/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. decembra 2018 sp. zn. 11Co/277/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline 18. decembra 2018, sp. zn. 11Co/277/2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. februára 2018 č.k. 6C/106/2015-225 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že je podielovou spoluvlastníčkou v podiele o veľkosti 1/2-ice nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Ž., evidovaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Žilina, katastrálnym odborom, ako rodinný dom súp. č. XXXX, stojaci na pozemku parc. KNC č. XXXX/X, príslušenstva (vedľajšia stavba, plot, vonkajšie úpravy: prípojka vody, prípojka kanalizácie k žumpe, plotové vráta, plotové vrátka) a pozemky parc. KNC č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 115 m², č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 315 m² a č. XXXX/X - orná pôda o výmere 173 m². Žalovanému proti žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa požadovaného určenia domáhala titulom vrátenia daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého sa darca (žalobkyňa) môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že týmto hrubo porušuje dobré mravy. Dospel k záveru, že správanie sa žalovaného, tak ako bolo v jeho konkrétnych formách, nenaplnilo znaky správania hrubo porušujúceho dobré mravy. Pri formulovaní tohto záveru vychádzal z toho, že preukázané správanie sa žalovaného sa takmer výlučne dialo v objektoch jeho spoluvlastníctva, alebo prostredníctvom SMS správ súkromného charakteru, ktoré neboli adresované žalobkyni, ale výlučne len jej dcére M. H. (exmanželke žalovaného, ktorá je dcérou žalobkyne). V konaní tiež nevyšlo najavo, že by výlučne žalovaný bol tým deštruktívnym činiteľom v jeho manželských vzťahoch s M. H., čo napokon nemožno vyvodit' ani z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Žilina č.

k. 9P/21/2014-222 z 5. októbra 2015, ktorým bolo ich manželstvo rozvedené. Žalobkyňa ako dôvod na vrátenie daru neuviedla vo výzve na vrátenie daru z 30. januára 2015 to, že jej žalovaný neposkytuje pomoc, na čo sa zaviazal v zaopatrovacej doložke darovacej zmluvy (v starobe a chorobe ju doopatrovať), v samotnej žalobe už uviedla aj konanie žalovaného, ktoré má byť v rozpore s týmto jeho osobným záväzkom. V nadväznosti na uvedené súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa ani len skutkovo nevymedzila, v akom rozsahu by mala byť na pomoc žalovaného odkázaná a ani toto z ňou produkovaných dôkazov nevyplývalo. Konštatoval, že zo svedeckej výpovede M. H. na pojednávaní 4. apríla 2017 naopak vyplynulo, že žalobkyňa do odchodu žalovaného zo sporného domu v marci 2014 ani osobnú starostlivosť nepotrebovala. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo strany žalovaného tak nedošlo ku konaniu, ktoré by bolo v rozpore s jeho záväzkom poskytnúť v chorobe a starobe žalobkyni doopatrovanie (pomoc). Vychádzajúc z vyššie uvedeného, súd prvej inštancie v závere svojho rozhodnutia konštatoval, že vzhľadom k nenaplneniu hypotézy právnej normy obsiahnutej v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka nedošlo dorúčením (dovolaním sa práva) výzvy žalobkyne z 30. januára 2015 na vrátenie daru žalovanému 4. februára 2015 k obnoveniu vlastníckeho práva žalobkyne k predmetu sporu v žiadanom rozsahu, a preto žalobu žalobkyne v celom rozsahu zamietol.

2. Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala žalobkyňa odvolanie. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 18. decembra 2018 sp. zn. 11Co/277/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol, že žalovaný má proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade zo všetkých žalobkyňou produkovaných dôkazov ani podľa názoru odvolacieho súdu nevyplývalo, že by rozpad rodiny/nadviazanie mimomanželskej známosti a konflikty rodičov zapríčinil výlučne žalovaný správaním popísaným žalobkyňou. Uviedol, že tiež nebolo preukázané, že by žalovaný neposkytol žalobkyni potrebnú pomoc, na poskytnutie ktorej sa zaviazal v darovacej zmluve. Konštatoval správnosť súdu prvej inštancie pri posudzovaní toho, či žalobkyňou vymedzené konkrétne správanie obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, vychádzal z toho, či práve správanie sa darcu nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny (tzv. princíp vzájomnosti). Uviedol, že v danom prípade bolo preukázané, že samotná žalobkyňa istým spôsobom (intenzitou) zasahovala do manželských vzťahov svojej dcéry a žalovaného, čo vyvolalo reakciu žalovaného. K odvolacím dôvodom žalobkyne o nesprávnom hodnotení dôkazov (najmä rozhodnutia ObÚ v Žiline, odbor všeobecnej vnútornej správy sp. zn. 864/2013/Ku z 29. mája 2013, rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 9P/21/2014 z 5. októbra 2015, lekárskeho správ žalobkyne, správy z poradensko-psychologického procesu ÚPSV&R Žilina z 10. novembra 2014, výpovede svedkyne S. H., svedka Z. Z.) odvolací súd uviedol, že v hodnotení dôkazov zo strany prvoinštančného súdu nezistil žiadny rozpor s princípmi formálnej logiky a so zákonnými procesnými pravidlami, a preto nepovažoval za potrebné ním prevedené dokazovanie opakovať, alebo doplniť. Odvolací súd nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť. Mal za to, že odvolateľka v odvolaní neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, s ktorými by sa okresný súd nebol vysporiadal, a ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Žalobkyňa vo svojich odvolacích námietkach osobitne poukazovala tiež na skutočnosť, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil aj preto, lebo nepovažoval za hrubé porušenie dobrých mravov zo strany žalovaného aj to, že nadviazal počas trvania manželstva mimomanželskú známosť, ktorá skutočnosť už sama osebe znamená vyššie uvedené kvalifikované porušenie dobrých mravov. K predmetnému odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa s touto argumentáciou žalobkyne zaoberal v prvoinštančnom konaní a podal k nej aj náležité vysvetlenie. S touto argumentáciou sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Mal za to, že v preskúvanom prípade však o takúto situáciu nešlo (žalovaný sa zo sporného domu, vydania ktorého sa domáha žalobkyňa, odsťahoval a mimomanželský pomer udržiaval mimo bývalej spoločnej domácnosti s M. H.V.). Odvolací súd teda na rozdiel od odvolateľky z hľadiska právneho posúdenia danej veci považoval za skutkovo dôležité spôsoby a okolnosti, za ktorých došlo k nadviazaniu a udržiavaniu mimomanželskej známosti a nie len to, že došlo k nadviazaniu mimomanželskej známosti, ktorá skutočnosť sama osebe podľa názoru odvolacieho súdu nepostačuje. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolaateľka“)

dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 CSP a tiež, ako z obsahu dovolania vyplýva, že dovolanie dovolateľky vykazuje znaky námietky, ktorá smeruje k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces vyplývajúci z § 420 písm. f) CSP. Uviedla, že zistené skutkové okolnosti, na základe ktorých bola vec posudzovaná po právnej stránke, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Dôvodila, že sa nestotožňuje so záverom súdov, že správanie sa žalovaného vo všetkých jeho preukázaných formách nenaplnilo znaky správania hrubo porušujúce dobré mravy. Namietla, že okolnosť rozpadu rodiny odvolací súd vyhodnotil s poukazom na princíp vzájomnosti, a to na ťarchu žalobkyne. Má za to, že odvolací súd zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery o správaní sa žalovaného hrubo poškodzujúce dobré mravy v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Má za to, že súd mal z hľadiska vyhodnotenia vzájomného správania sa žalobkyne a žalovaného túto právne významnú otázku zodpovedať, či mala žalobkyňa neprimerané správanie vo vzťahu k žalovanému. Je názoru, že súd vydal rozhodnutie v rozpore s ustálenou súdnou praxou, napr. 3Cdo/218/2010, 2Cdo/5/1997, Zbierka súdnych rozhodnutí 6 - 7, ročník 1998, s. 353, 2Cdo/108/2007, rozsudok NS ČR 113/2006. Poukazuje, že uplatnenie princípu vzájomnosti v danej veci neprichádzalo do úvahy, nakoľko súd nemal preukázané relevantnými dôkazmi konania voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi, a to tak, aby v kladnom prípade mohol negovať úspešné domáhanie sa vrátenia daru, keďže následnú darcom vyvolanú reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Navyiac aj v takom prípade existuje výnimka v rámci posudzovania, keď správanie obdarovaného je v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu (NS SR 2Cdo/108/2007). Nestotožnila sa s konštatáciou súdu, že v konaní nevyšlo najavo, že by výlučne žalovaný bol tým deštruktívnym činiteľom v jeho manželských vzťahoch. Záverom uviedla, že ňou argumentovaný výklad a aplikácia § 630 OZ je správna a zákonná v súlade s dobrými mravmi. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rovnako navrhla odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

4. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný. Uviedol, že z podaného dovolania nie je možné usúdiť, o aké dovolacie dôvody dovolateľka opiera dovolanie. Mal za to, že argumentácia dovolateľky sa koncentruje najmä na tvrdenia, že súdy nesprávne posúdili vec, avšak len preto, že sa nestotožnili s jej právnym názorom na závery dokazovania, čo podľa žalovaného nezakladá podľa § 423 CSP prípustnosť dovolania.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 30. novembra 2021 sp. zn. 2Cdo/241/2020 podané dovolanie odmietol a rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Konštatoval, že dovolateľka síce v dovolaní poukázala aj na § 421 ods. 1 CSP, avšak nevymedzila prípustnosť dovolania konkrétnym § 421 ods. 1 písm. a), b), alebo c) CSP. Posudzujúc obsah dovolania, najvyšší súd napokon vyvodil, že dovolacie námietky dovolateľky smerujú k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces podľa § 420 písm. f) CSP. Keďže podľa názoru najvyššieho súdu dovolateľka namietala predovšetkým nedostatky v procese hodnotenia dôkazov, čo však v zmysle judikatúry najvyššieho súdu nepredstavuje dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania, odmietol ho ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

8. Na základe ústavnej sťažnosti žalobkyne Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 10. novembra 2022 sp. zn. I. ÚS 415/2022-35 (ďalej aj „kasačný nález ústavného súdu“)

rozhodol, že základné právo M. G. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/241/2020 z 30. novembra 2021 bolo porušené. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/241/2020 z 30. novembra 2021 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení ústavný súd uviedol, že ťažiskom sťažnostnej argumentácie je tvrdenie sťažovateľky, že napriek výslovnej námietke nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd nesprávne z obsahu jej dovolania vyvodil, že dovolacie námietky smerovali k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Dovolanie tak nesprávne posudzoval len z hľadiska prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Uviedol, že sťažovateľka rozhodne nepredniesla dovolaciu argumentáciu, ktorá by atakovala výlučne skutkovú stránku konania, ani netvrdila, že v konaní je potrebné vykonať ďalšie dôkazy. Predmetom dovolania bola okrem iného namietaná nesprávnosť právneho záveru konajúcich súdov, že správanie sa žalovaného voči nej ako darkyni a jej blízkym osobám nedosahuje intenzitu správania v hrubom rozpore s dobrými mravmi a neodôvodňuje preto aplikáciu § 630 Občianskeho zákonníka. Obsah dovolania teda tvorila zjavná kritika právneho posúdenia (či právneho vyhodnotenia) ustáleného skutkového stavu konajúcimi súdmi nižšej inštancie. Sťažovateľka pritom konkrétne uviedla, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci, aké právne posúdenie považuje za správne, pričom označila aj rozpor prijatých právnych záverov s judikatúrou najvyššieho súdu k obdobnej právnej otázke. Ak preto najvyšší súd v bode 12. svojho uznesenia uvádza, že „dovolateľka predovšetkým namieta nedostatky v procese hodnotenia dokazovania“, ide o deformovanú interpretáciu skutočného obsahu dovolania sťažovateľky. Navyše, najvyšší súd sám rozporupne v bode 9. uznesenia konštatuje, že podľa sťažovateľky odvolací súd vyvodil zo správnych skutkových záverov nesprávne právne závery, pokiaľ ide o posúdenie správania žalovaného ako predpokladu na vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd pochybil, keď uvedené dovolacie námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci nevyhodnotil ako dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania aj podľa § 421 ods. 1 CSP a obmedzil sa len na posúdenie dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP. V kontexte uvedeného potom úplne zmätočne vyznieva aj výhrada najvyššieho súdu, že sťažovateľka v dovolaní nešpecifikovala, ktorý z alternatívnych dôvodov prípustnosti dovolania podaného pre právne posúdenie veci uplatňuje. Ústavný súd ďalej poukázal, že najvyšší súd pri posudzovaní existencie väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP v rozsahu jednej vety uviedol, že sťažovateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu, avšak uvedené ponechal len v rovine konštatovania bez poskytnutia akéhokoľvek záveru v tom smere (bod 11. napadnutého uznesenia).

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP), na to oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolanie dovolateľky vykazuje znaky námietky, ktorá smeruje k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces vyplývajúci z § 420 písm. f) CSP a v nesprávnom právnom posúdení s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

13. V danom prípade dovolateľka uplatnila prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí nedostatkom riadneho odôvodnenia a je nepreskúmateľné, pretože nerefletoval na judikatúru najvyššieho súdu na ktorú poukazovala v podanom odvolaní proti rozsudku prvoinštančného súdu (2Cdo/5/97 Zbierka súdnych rozhodnutí 98, číslo 6 - 7, s. 353, 2Cdo/108/2007, rozsudok NS ČR 113/2006 z 29.11.2007) a je názoru, že uplatnenie princípu vzájomnosti v danej veci neprichádzalo do úvahy, nakoľko súd prvej inštancie nemal preukázané relevantnými dôkazmi konanie daryne voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi, a to tak, aby v kladnom prípade mohol negovať úspešné domáhanie sa vrátenia daru, keďže následnú darcom vyvolanú reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná), by nebolo možné kvalifikovať hrubé porušenie dobrých mravov. Navyiac aj v takom prípade existuje výnimka v rámci posudzovania, keď správanie sa obdarovaného je v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) C.SP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Pri posudzovaní intenzity pochybenia odvolacieho súdu je nevyhnutné chápať právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie normované v § 420 písm. f) CSP ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces spájajúce sa so súdnym rozhodnutím. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

17. Keď sa odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku odvolateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou odvolateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základne právo na súdnu ochranu garantovanú podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. III. ÚS 402/08). Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

18. S poukazom na vyššie uvedené, úlohou odvolacieho súdu bude opätovne posúdiť námietky žalobkyne, ktoré smerovali k posúdeniu intenzity pochybenia odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej námietkami týkajúce sa uplatnenia princípu vzájomnosti v danej veci, keďže podľa jej názoru tento princíp u nej neprichádzal do úvahy.

19. V posudzovanom prípade obsah spisu dáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Dovolateľka uplatnila prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

21. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

22. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku dospel k záveru, že žalobkyňa je názoru, že v posudzovanej veci uplatnenie princípu vzájomnosti neprichádza do úvahy, nakoľko súdy nemali relevantnými dôkazmi za preukázané konanie daryne voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi, a to tak, aby v kladnom prípade mohol negovať úspešné domáhanie sa vrátenia daru, keďže následnú darcom vyvolanú reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov.

23. Dovolateľka za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu označila rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2008 sp. zn. 2Cdo/108/2007. V tomto rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že „predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu na vrátenie daru nie je akékoľvek nevhodné správanie sa obdarovaného alebo len samotná jeho nevďačnosť, ale také správanie sa, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba pritom vychádzať z princípu vzájomnosti. To znamená, že treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade by sa totiž nemohol darca úspešne domáhať vrátenia daru, lebo reakciu obdarovaného i keby bola taktiež nevhodná, nebolo by možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Išlo by v takom prípade o spoločensky nežiaducu vzájomnú komunikáciu medzi darcom a obdarovaným, ktorú by sotva bolo možné charakterizovať ako hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného. Výnimkou by bolo iba také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu“.

24. Dovolateľka namietala odklon aj od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/5/1997, uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí 6 - 7, ročník 1998, s. 353, „Ak súd v spore o

vrátenie daru (§ 630 Obč. zák.) v rámci hodnotenia dôkazov (§ 132 O.s.p.) nezohľadní výsledky vykonaného dokazovania svedčiace aj proti žalobkyni (darkyni), jeho rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní [§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.]. Konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) O.s.p.] aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“.

25. Ďalšie rozhodnutie ktoré dovolateľka uviedla v dovolaní bolo 3Cdo/218/2010, V tomto rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že „pri posudzovaní správania obdarovaného treba vziať do úvahy a hodnotiť i správanie sa samotného darcu v tom zmysle, či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu (princíp vzájomnosti). Uplatnenie princípu vzájomnosti znamená, že pri skúmaní určitého správania obdarovaného z hľadiska, či vykazuje znaky hrubého porušenia dobrých mravov, sa vezme na zreteľ tiež správanie darcu za účelom posúdenia, či on sám sa nespráva alebo nesprával voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny. V kladnom prípade sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru, lebo následnú (darcom vyvolanú) reakciu obdarovaného (i keby bola nevhodná) by nebolo možné kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Výnimkou by však bolo také správanie sa obdarovaného, ktoré by bolo v zrejmom nepomere k správaniu sa samotného darcu“.

26. Z uvedeného vyplýva, že prax najvyššieho súdu je vo výklade princípu vzájomnosti dlhodobou jednotná. Zhodne ustálila, že pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba brať do úvahy a hodnotiť aj správanie sa darcu, zistiť či tento sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie sa nie je príčinou nevhodného správania sa obdarovaného voči nemu alebo členom jeho rodiny.

27. Odvolací súd v rozsudku napadnutom dovolaním konštatoval, že vychádzal z princípu vzájomnosti a správanie žalovaného vo všetkých jeho preukázaných formách nenaplnilo znaky správania hrubo porušujúceho dobré mravy. Opomenul ale sa vysporiadať, či zo strany žalovaného nejde o nepomer k správaniu samotnej darkyne - žalobkyni, lebo tá namietala, že nešlo v žiadnom prípade o nezhody vyvolané vzájomným správaním. V konaní alebo preukázané a ani súd presvedčivo nepoukázal na také konkrétne správanie žalobkyni, ktoré by bolo vo vzťahu k obdarovanému príčinou nevhodného správania k nej a členom jej rodiny a blízkym, čo by mohlo byť považované za skutočnosť, v dôsledku ktorej sa darca nemôže úspešne domáhať vrátenia daru. Žiadna nežiadúca vzájomná komunikácia medzi darkyňou a obdarovaným, ani konanie darkyne, zakladajúce hrubé porušenie dobrých mravov darkyne preukázané nebolo, resp. súdy v tomto smere nevykonali potrebné dokazovanie a to napriek tomu, že žalobkyňa v odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (2Cdo/5/1997-Zbierka súdnych rozhodnutí 6 - 7, ročník 98, číslo 6 - 7, s. 353, 2Cdo/108/2007 a rozsudok NS ČR 113/2006 z 29.11.2007).

28. Vzhľadom na viazanosť najvyššieho súdu právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z.) možno konštatovať, že výhrady vyslovené v kasačnom náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. novembra 2022 sp. zn. I ÚS 415/2022-35 sa obsahovo v podstatnej časti týkajú rozhodnutia Krajského súdu v Žiline z 18. decembra 2018, sp. zn. 11Co/277/2018. Prípustnosť ako aj dôvodnosť žalobkyňou podaného dovolania vychádza z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

29. So zreteľom na povahu a účel dovolacieho konania preto najvyšší súd dospel k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po kasačnom náleze ústavného súdu pre dosiahnutie zmyslu a podstaty ďalšieho konania prichádza do úvahy iba zrušenie dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu (nápravu možno dosiahnuť zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu) z existencie procesnej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP a aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolací súd v konaní pred súdmi nižšej inštancie odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu pri riešení dovolateľkou

nastolenej právnej otázky zistil, resp. dovolateľkou vymedzená dovolacia otázka nebola súdmi v základnom konaní riešená. Z týchto dôvodov dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

30. V novom konaní sa odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia ústavne konformným spôsobom vysporiada s námietkami žalobkyne týkajúce sa uplatnenia princípu vzájomnosti v danej veci, keďže podľa jej názoru tento princíp u nej neprichádzal do úvahy s poukazom na skutočnosť, že sa pri riešení dovolateľkou nastolenej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.